

Evaluácia dopadu programu Omama

Zadanie pre externú výskumnú agentúru

Cieľ projektu

Cieľom projektu je realizácia hĺbkovej evaluácie programu Omama, ktorý realizuje OZ Cesta von v chudobných komunitách, so zameraním na deti zapojené do projektu, ako aj na ich rodiny, komunity a na samotné omamy

Stručné zhrnutie projektu

- Zmiešaný kvantitatívne-kvalitatívny výskum.** Zber dát by sa realizoval priamo v lokalitách s marginalizovanými rómskymi komunitami, kde Cesta von pôsobí. Spracovanie dát a analýza širšieho dopadu programu Omama - nielen na deti v programe, ale i na ich rodičov, omamy a celú komunitu, ako aj súvisiace prekážky a výzvy.
Výstupy: zber dát – analýza - správa určená na publikovanie
- Replikácia existujúcej analýzy tzv. INTER-NDA s novými dátami, alternatívne aj jej rozšírenie.**
Výstupy: zber dát – analýza - správa určená na publikovanie
- Analýza skríningu zo škôlok a pediatrického skríningu.** Spracovanie a analýza už vopred zozbieraných dát.
Výstupy: analýza - správa určená na publikovanie
- Sada odporúčaní, ako program Omama zlepšiť,** čo treba posilniť, čo adresovať inak. Zo skvalitnenia programu majú benefitovať rodiny v programe, ktoré sú do neho zapojené teraz, ale aj tie, ktoré pribudnú v budúcnosti.
Výstupy: interná správa
- Sada odporúčaní pre štátne politiky,** ako nastaviť rámce podpory a požiadaviek na poskytovateľov ranej starostlivosti s cieľom maximalizácie pozitívnych efektov.
Výstupy: správa určená na publikovanie

Podrobnejšia špecifikácia projektu

Predbežné okruhy evaluácie (upresnia sa podľa prieskumu trhu. V rámci prieskumu trhu, prosím, zaškrtnite, čo je realizovateľné externou výskumnou agentúrou v rámci stanoveného rozpočtu.)

1. Zber dát a ich analýza. Pre získanie komplexnejších informácií z terénu je potrebné zrealizovať zber kvantitatívnych a kvalitatívnych dát, podrobiť ich analýze a vypracovať správu o výsledkoch analýzy. **Správa** by mala obsahovať odpovede na uvedené otázky:

- **Aký je vplyv programu Omama na klientov (deti zapojené do programu)?**

- vyhľadanie cca **100 rodín bývalých klientov / absolventov programu** a realizácia prieskumu, či chodili a ako sa im darilo v škôlke, pri nástupe do školy, na ZŠ (na ZŠ už chodí do cca 50 relevantných klientov) – či a aký rozdiel vnímajú rodičia, učitelia
  - Zistiť dôvody, pre ktoré deti opúšťajú program predčasne
- **Aký je vplyv programu Omama na zapojené rodiny?**
    - v rámci štruktúrovaných rozhovorov s rodinami zistiť **postoje k programu Omama** aj mamy, otca, starých rodičov, iných členov domácnosti, zistiť, či má matka vo svojej rodine podporu, pochopenie a ako sa k jej účasti v programe Omama a k omame samotnej stavajú ostatní členovia rodiny (zmeny môžu nastať rýchlejšie pri konštruktívnom prístupe viacerých)
    - v rámci štruktúrovaných rozhovorov s rodinami zistiť, aká je **motivácia rodín** chodiť na lekcie pravidelne (aké majú očakávania, aký je ich postoj k vzdelaniu ako takému)
    - v rámci štruktúrovaných rozhovorov s rodinami zistiť **preferencie priestoru** lekcie a jeho vplyv na kvalitu intervencie (v domácnosti alebo v maringotke / externom priestore)
    - v rámci štruktúrovaných rozhovorov s rodinami zistiť, či má účasť v programe **vplyv aj na interakcie s dieťaťom mimo lekcií** a aký - napr. či robia domáce úlohy, či sa hrajú s deťmi mimo lekcií a DÚ
    - v rámci štruktúrovaných rozhovorov s rodinami zistiť, **či robia niečo inak v súvislosti so všetkými svojimi deťmi**, odkedy sú v Omame – napr. či ich chvália, či sa s nimi rozprávajú, či im čítajú, či to zmenilo napr. ich postoj k fyzickým trestom a pod.
    - v rámci štruktúrovaných rozhovorov s rodinami zistiť, **či plánujú dať deti do MŠ** - mimo povinnej predškolskej dochádzky a prečo áno / nie
    - Zistiť, koľko rodičov chodí v jednotlivých lokalitách na **rodičovské kluby**, zistiť dôvody, pre ktoré sa nedarí v niektorých lokalitách realizovať rodičovské kluby
  - **Aký je vplyv programu Omama na ľudí priamo nezapojených do programu v komunite?**
    - Vyčíslenie **pomeru detí zapojených do programu** voči celkovému počtu detí v cieľovej skupine v danej komunite
    - prieskum názorov a postojov **rodín, ktoré nie sú zapojené** – prečo sa nezapojili, či to nejako ovplyvňuje ich postoje
    - prieskum názorov a postojov **iných ľudí v MRK** – povedomie o programe, zmeny postojov. Vnímanie omám komunitami.

- prieskum názorov a postojov reprezentantov **samosprávy** – starostov, príp. zmeny postojov k Rómom
  - prieskum názorov a postojov **učiteliek v MŠ, ZŠ, pediatrov**
- **Aký je vplyv programu Omama na omamy pracujúce v programe?**
    - V rámci rozhovorov alebo dotazníkového zberu medzi omamami zistiť, aká je **pracovná spokojnosť omám** a aký je dopad zamestnania v programe na **sebahodnotu a sebavedomie omám**, ako aj na ich **socio-ekonomickú situáciu**.
    - Zistiť, aké sú dôvody odchodu omám z programu a aká je ich následná zamestnanosť po opustení programu
- **Aký bol vplyv externých faktorov na implementáciu programu?**
    - Na základe verejne dostupných dát a rozhovorov s kľúčovými aktérmi v organizácii zistiť, **ako bola komunita pripravená** pri štarte programu – existovali tam predtým iné aktivity, NGO iniciatívy? Aké interakcie medzi majoritou a chudobnými obyvateľmi MRK boli pred štartom programu a po jeho dlhodobjšom pôsobení
    - aká je **miera segregácie** komunity, jej socio-ekonomické ukazovatele (napr. podľa Atlasu rómskych komunit), zamestnanosť...
    - akú úlohu pri rozbehu programu zohrali miestni „**influenceri**“ (vajda, uznávaná osoba ...)?
    - aký vplyv na úspešnosť programu má „**zázemie**“ **omamy**, napr. že (ne)pochádza priamo z danej komunity, že je súčasťou nejakej rodiny a pod.

2. Replikácia existujúcej analýzy. Už existujúcu analýzu dát a správu o jej výsledkoch je potrebné zreplikovať s novými dátami.

- **Replikácia existujúcej analýzy s novými dátami, alternatívne aj jej rozšírenie:** vyhodnotenie ďalších výsledkov INTER-NDA od septembra 2022 – spolu s Oxfordskou univerzitou sme v r. 2020-22 realizovali výskum neurovývinu dvojročných detí v programe Omama, kde bolo zapojených 98 detí v programe Omama, 99 detí z marginalizovaných komunit mimo programu Omama a 54 detí zo strednej triedy. Výsledky spracovala a vyhodnotila Oxfordská univerzita. Po ukončení výskumu sme od septembra 2022 do augusta 2023 zozbierali ďalšie merania u cca 155+ detí v programe Omama, ktoré môže agentúra jednoduchou metodikou zosumarizovať a analyzovať posuny vo výsledkoch.

3. Analýza skrínungu zo škôlok a pediatrického skrínungu. Existujúce dáta zo skrínungov je potrebné analyzovať a napísať správu o výsledkoch analýzy.

- **spracovanie výsledkov skrínungov zo škôlok** – od spolupracujúcich materských škôl budeme mať k dispozícii cca 50+ hodnotení predškolskej zrelosti detí, ktoré prešli programom Omama a následne pokračovali

v škôlkach. Mali by sme mať i anonymizované výsledky iných detí z niektorých MŠ. Tieto výsledky bude možné porovnávať a analyzovať.

- **spracovanie výsledkov pediatrických skríningov S-PMV** a ich analýza v kontexte ostatných výsledkov. Skríning S-PMV je administrovaný omamami priamo v appke, od autorov skríningovej metódy je prisľúbený aj prístup ku kontrolnej vzorke, cca 20 tisíc detí.

4. Sada odporúčaní, ako program Omama zlepšiť – na základe vyššie uvedených nových dát, prieskumov je potrebné identifikovať a popísať čo treba posilniť, čo adresovať inak. Zo skvalitnenia programu majú benefitovať rodiny v programe, ktoré sú do neho zapojené teraz, ale aj tie, ktoré pribudnú v budúcnosti.

- Cesta von si nedávno nechala vypracovať analýzu dát, ktoré zbiera, s cieľom o.i. aj poskytnúť odporúčania na zlepšenie. Táto analýza bude poskytnutá zhotoviteľovi evaluácie, môže na ňu nadviazať. Jedným z odporúčaní bolo riešiť zotrvanie detí v programe Omama – mnohé deti z programu odchádzajú po 1 roku. Odporúčané ukončenie je pred nástupom do škôlky.

5. Sada odporúčaní pre štátne politiky. Okrem odporúčaní pre program Omama je potrebné popísať odporúčania pre štát, ako nastaviť rámce podpory a požiadaviek na poskytovateľov ranej starostlivosti. Program Omama, jeho štruktúra zamestnankýň a zamestnancov a nákladov by mohol byť modelovým príkladom, podľa ktorého by sa mohli nastaviť rámce financovania a pravidiel poskytovania terénnej ranej starostlivosti v generačnej chudobe.

Použité skratky:

INTER-NDA - THE INTERGROWTH-21ST NEURODEVELOPMENTAL ASSESSMENT - metóda merania vývinu

S-PMV - metóda určená k vyšetreniam psychomotorického vývinu pri 2.-11. preventívnej prehliadke vo všeobecnej starostlivosti o deti a dorast na monitorovanie priebehu vývinu psychomotorických funkcií a skríning vývinových ťažkostí

Technické detaily:

Predpokladaný rozsah: okolo 50 strán textu bez príloh (v prílohách môžu byť napr. podrobnejšie popisy metodík, doplnkové grafy a tabuľky, pričom dôležité grafy a tabuľky budú súčasťou hlavného textu)

Pravidelné stretnutia každé dva týždne, kde bude agentúra priebežne informovať zadávateľa o obsahu práce, prípadných problémoch a nejasnostiach.

Rozpočet evaluácie dopadu programu Omama 2023-24

Položka	Bližší popis	Obdobie	Jednotk. množstvo	Jednotka	Suma za jednotku	Celková suma	Poznámka
Prvá fáza výskumu							
Odmena pre výskumnú agentúru	Dizajn, príprava výskumu, zastrešenie zberu dát v teréne (dotazníky, rozhovory, pozorovania, ...) a iné aktivity (napr. rešerše existujúcich dát, focusové skupiny, ...), dodanie dát	Nov 23 – Máj 24	1.00	služba	24 000,00 €	24 000,00 €	hradené celé z grantu Nadácie Pontis
3 externí spolupracovníci, ktorí budú zbierať údaje v teréne á 4 mesiace	terénny zber údajov k výskumu, podľa finálneho dizajnu výskumu, spolu oslovených 400 - 800 rodín, ktoré sú/boli v programe v našich komunitách, ktoré sú mimo programu v našich komunitách, i ktoré sú mimo našich komunít	Jan – Apr 24	12.00	Osobomesiac	1 000,00 €	12 000,00 €	hradené celé z grantu Nadácie Pontis
Tlmočník na 4 mesiace (externý spolupracovník)	počas zberu údajov v teréne bude (možno) potrebná pomoc tlmočníka z/do rómskeho jazyka	Jan – Apr 24	4.00	mesiac	1 000,00 €	4 000,00 €	1 500 € hradených z grantu Nadácie Pontis, zvyšok príspevok Cesty von
Auto/verejná doprava	zber údajov v teréne bude prebiehať vo viac ako 30 lokalitách na strednom a východnom Slovensku	Jan – Apr 24	50.00	výjazd	100,00 €	5 000,00 €	hradené celé z Cesty von
Tlač materiálov (dotazníky, info letáky, podporné materiály)	interná aj externá komunikácia	Jan – Máj 24	1.00	set	300,00 €	300,00 €	hradené celé z Cesty von
Druhá fáza výskumu							
Odmena pre výskumnú agentúru	Spracovanie, analýza dát, hĺbkový materiál, sumár záverov a odporúčaní pre Cestu von i nastavenie štátnych politík	Jún – Aug 24	1.00	služba	3 000,00 €	3 000,00 €	hradené celé z Cesty von

V prípade, že máte záujem realizovať evaluáciu, pošlite nám **do 20.11.2023** špecifikáciu, čo ste schopní za tento obnos peňazí realizovať, v akom časovom rámci by ste boli schopní evaluáciu realizovať, akú mieru súčinnosti by ste potrebovali od nás pri hľadaní ľudí zbierajúcich dáta v teréne a prípadne akú ďalšiu pomoc by ste potrebovali od nás, alebo aké ďalšie bariéry vnímate, že by sa mohli vyskytnúť na Vašej strane pri realizácii.

Vašu ponuku nám pošlite mailom na adresu shoshana.chovan@cestavon.sk